

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6019/2020
14.01.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари предлагача АА из ..., чији је пуномоћник Божидар Станисављевић, адвокат у ..., против противника предлагача Републике Србије, коју заступа Више јавно тужилаштво у Београду, ради рехабилитације, одлучујући о ревизији предлагача изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Рехж 40/20 од 06.10.2020. године, у седници већа од 14.01.2021. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији предлагача изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Рехж 40/20 од 06.10.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија предлагача изјављена против решења Апелационог суда у Београду Рехж 40/20 од 06.10.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев предлагача за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Решењем Вишег суда у Београду Рех 30/19 од 09.07.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је захтев за рехабилитацију, утврђено да је предлагач жртва прогона и насиља из верских разлога, да су пресуде Војног суда у Београду К 182/02 од 21.11.2002. године и Врховног војног суда К 233/02 од 13.12.2002. године ништаве од дана доношења, као и све њихове правне последице и да се рехабилитовано лице сматра неосуђиваним; ставом другим изреке обавезан је противник предлагача да прелогачу накнади трошкове поступка у износу од 187.500,00 динара.

Решењем Апелационог суда у Београду Рехж 40/20 од 06.10.2020. године преиначено је првостепено решење тако што је одбијен захтев за рехабилитацију и захтев предлагача за накнаду трошкова поступка.

Против правноснажног решења донетог у другом степену прелогач је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбе члана 404. ЗПП.

Чланом 404. ставом 1. ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20) прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног

права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), а ставом 2. да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о ревизији предлагача, као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) у вези члана 30. става 2. ЗВП („Службени гласник СРС“, бр. 25/82, 48/88, „Службени гласник РС“, бр. 46/95...106/15), због разматрања правног питања и уједначавања судске праксе у вези садржине и обима правног института приговор савести, то јест верских разлога савести (како је исти институт означен у Уставу СРЈ („Службени лист СРЈ“, бр. 1/92...29/00).

Према утврђеном чињеничном стању, предлагач АА је од 29.07.1995. године члан верске заједнице „Јеховини сведоци“. Предлагач се одазвао позиву за регрутацију и поднео захтев за цивилно служење војног рока. Упућен је у Војну установу Од предлагача није захтевано да носи униформу, а његова задужења су обухватала чишћење лишћа, истовар сунцокрета и друга задужења која нису била везана за употребу оружја.

Пресудом Војног суда у Београду К 182/02 од 21.11.2002. године оптужени АА осуђен је на казну затвора у трајању од 6 месеци за кривично дело неизвршење и одбијање извршења наређења из члана 201. става 1. КЗ СРЈ зато што је као војно лице – војник на служењу војног рока у ВУ ... 09-11, 23-27. и 30.09.2002. године одбио да изврши наређења претпостављеног старешине која су се односила на извршење радних задатака – рада на Сектору, истовар сунцокрета из камиона, утовар меса у камион, скупљање лишћа у парку и утовар лишћа у приколицу, наводећи да му верска убеђења то не дозвољавају, услед чега је служба била теже угрожена. Пресудом Врховног војног суда К 233/02 од 13.12.2002. године одбијена је жалба браниоца оптуженог и потврђена наведена првостепена пресуда. Прелагач је казну затвора издржао у периоду од 19.12.2002. године до 06.05.2003. године.

Према становишту првостепеног суда, захтев за рехабилитацију је основан јер предлагачу није дата могућност да војни рок служи у цивилном објекту, а верска убеђења му нису допуштала да војни рок служи у војном објекту, због чега је неосновано изложен кривичној санкцији.

Према становишту другостепеног суда, захтев за рехабилитацију није основан јер је предлагач служио цивилни војни рок, није носио униформу, нити се захтевало да рукује оружјем, а осуђен је због неизвршења наређења претпостављеног која су се односила на радне задатке без обавезе употребе оружја, па се не може сматрати да је осуђен због верских убеђења.

Испитујући побијано решење у смислу члана 408. у вези члана 420. става 6. ЗПП, Врховни касациони суд је установио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијаног решења није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. става 2. тачке 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Чланом 137. ставом 1. Устава СРЈ ("Службени лист СРЈ", бр. 1/92...29/00) прописано је да је војна обавеза општа и испуњава се на начин одређен савезним законом, а ставом 2. да ће се грађанину који због верских или других разлога савести не жели да испуни војну обавезу под оружјем, омогућити да војну обавезу у Војсци Југославије испуни без оружја или у цивилној служби, у складу са савезним законом. Чланом 296. ставом 1. Закона о војсци ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94...37/02, "Службени лист СЦГ", бр. 7/05, 44/05) прописано је да војнику који због верских или других разлога савести војни рок служи без оружја у јединици или установи војске или Министарства одбране, служење војног рока траје шест месеци, а ставом 2. да регруту који због верских или других разлога савести жели да служи у цивилној служби, војни рок траје 9 месеци. Чланом 297. истог закона прописано је да се војни рок у цивилној служби служи у здравственим и општеспасилачким организацијама, организацијама за рехабилитацију инвалида и у другим организацијама и установама које се баве делатношћу од општег интереса и које се финансирају из буџета, а које одреди министар одбране, по правилу, у месту пребивалишта регрута.

Нису основани ревизијски наводи којима се указује на погрешну примену материјалног права. Институт приговора савести подразумева да регрут који због верских или других разлога савести не жели да испуни војну обавезу рукујући оружјем, има право да му се омогући да војну обавезу испуни без оружја или у цивилној служби. Разлози савести омогућавају регруту једино да војни рок не служи под оружјем, а не и да војни рок не служи у установама војске, односно Министарства одбране. Напротив, из цитираних уставних и законских одредаба произлази да лице које из разлога савести не жели да испуни војну обавезу под оружјем, може да служи војни рок и у установама војске, односно Министарства одбране, и у цивилној служби у организацијама и установама које се баве делатношћу од општег интереса и које се финансирају из буџета. Предлагачу је омогућено да војни рок служи у војној установи, али без обавезе руковања оружјем, чиме је удовољено његовом приговору савести. Командовање у Војсци се заснива, између осталих, и на начелу обавезе извршавања одлука, заповести и наређења претпостављеног старешине (члан 3. поменутог Закона о војсци). Обавезу извршавања заповести претпостављеног старешине имају подједнако и војници који служе војни рок у војној установи без обавезе руковања оружјем, као и остали војници који служе војни рок уз испуњавање свих обавеза које служење војног рока подразумева. Предлагач је одбио да изврши наређење претпостављеног старешине које се односило на истовар сунцокрета из камиона, утовар меса у камион, скупљање лишћа у парку и утовар лишћа у приколицу. Верска убеђења предлагача не могу да оправдају одбијање извршења наређења јер наведени радни задаци не подразумевају руковање оружјем. Разлози савести из верских убеђења омогућавају само одбијање употребе и руковања оружјем, а не и одбијање извршавања других наређења претпостављеног. Цитиране уставне и законске одредбе не омогућавају проширивање права лица које не жели да служи војни рок под оружјем и на одбијање извршења других наређења претпостављеног која се не односе на употребу оружја само због тога што је претпостављени војно лице у униформи. Служење војног рока је било обавезно, па је суштина института приговора савести омогућавање да служи војни рок и лицу које из верских убеђења не жели да рукује оружјем, а не да се том лицу омогући избегавање служења војног рока или служење војног рока без обавезе

извршавања наређења претпостављеног старешине. Сходно наведеном, предлагач није осуђен из верских разлога, па нема законских услова за рехабилитацију предлагача према одредбама члана 1. Закона о рехабилитацији ("Службени гласник РС", бр. 92/11).

Врховни касациони суд је, применом члана 414. става 1. у вези члана 420. става 6. ЗПП, одлучио као у изреци.

Врховни касациони суд је, применом члана 165. става 1. у вези чланова 153. и 154. ЗПП, одбио захтев предлагача за накнаду трошкова ревизијског поступка јер није успео у овом поступку.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић